

BRONNEN Een versnipperde erfenis.
De verspreide archieven van vader en zoon Van Acker

Martijn Vandenbroucke, Amsab-ISG

De geschiedenis van de archieven van vader en zoon Van Acker is complex. Na het overlijden van Achille Van Acker werd zijn archief overgedragen aan het Algemeen Rijksarchief. Al snel werd echter vastgesteld dat een groot deel ervan bestond uit papieren die hij als verzamelaar in zijn bezit had gekregen. Deze stukken werden dan ook overgedragen aan het Rijksarchief van Brugge (en later aan het Brugse stadsarchief), Gent en Antwerpen. De bibliotheek van Achille Van Acker kwam terecht in de Koninklijke Bibliotheek van Brussel (en werd later overgedragen aan de stedelijke bibliotheek Biekorf van Brugge). Het eigenlijke archief-Van Acker werd in 1987 door het Algemeen Rijksarchief overgemaakt aan het Rijksarchief van Brugge en ontsloten door middel van een schitterende inventaris.¹ Toch bleken nog een aantal bestanddelen te ontbreken. In 1979 had Achilles zoon Hans een reeks briefwisseling uit de jaren 1955-1956 en een aantal stukken uit de enorme verzameling van zijn vader geschonken aan het Archief van het Koninklijk Paleis. Enkele stukken – complementair aan de in het Rijksarchief van Brugge bewaarde stukken – kwamen nog tijdens het leven van Achille terecht in het BSP-secretariaat van Brugge en werden van daaruit in 1983 overgedragen aan Amsab-

Achille Van Acker, 1966
Frank Van Acker, jaren 70

ISG. Het betreft een tiental dozen archief en een uitgebreide knipselverzameling, die niet in deze stortingslijst werd opgenomen. Ten slotte werden begin jaren 90 nog twee kleinere schenkingen opgehaald bij Achilles kinderen; het betrof zowel persoonlijk als politiek archief en ook een aantal dozen met archief van zijn zoon Frank. Het archief dat zich al in Amsab-ISG bevond, werd dus recentelijk opnieuw geïnventariseerd, mét toevoeging van stukken die na de opmaak van de oorspronkelijke inventaris (1984) werden verkregen. Zowel chronologisch als inhoudelijk zijn er erg grote hiaten; dit archief(deel) moet dan ook uitsluitend als een aanvulling op het in het Rijksarchief van Brugge bewaarde materiaal worden beschouwd. Het archief van Frank Van Acker werd afgescheiden en in een aparte stortingslijst beschreven.

Achille Van Acker (Brugge, 08/04/1898 - Brugge, 10/07/1975)² was het vierde van twaalf kinderen van een mandenmaker en moest reeds vroeg meehelpen de kost verdienen, al hield dit hem niet tegen om zich 's avonds bij te scholen. Voor WO I was hij onder meer mandenmaker, schippersjongen, bootlosser en arbeider in een steenbakkerij. Na de oorlog vond hij de weg naar de Belgische Werkliedenpartij (BWP), werd beheerder en bestuurder van diverse coöperaties in het Brugse en secretaris van verschillende gewestelijke en federale vakbonden. In 1932 lag hij ook aan de basis van het *Vlaamsch Weekblad*. Daarnaast hield hij samen met zijn vrouw een winkel in tweedehandsboeken aan de Brugse Eiermarkt. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1926 werd Van Acker verkozen in de Brugse gemeenteraad en in 1927 volgde hij Kamerlid Motsaert op na diens aftreden.

Hij bleef lid van de Kamer tot in 1974. Van Acker kwam echter pas na WO II op de nationale voorgrond, dankzij zijn prestige opgebouwd in het verzet en zijn leiding van de clandestiene socialistische partij tijdens de bezetting (uit deze illegale partij zou in 1944 de Belgische Socialistische Partij (BSP) ontstaan). In september 1944 werd hij voor het eerst minister, in 1945 eerste minister. Hij leidde in totaal vier regeringen, waarvan de coalitieregering met de liberalen tussen 1954 en 1958 wellicht de bekendste is. Van Acker speelde een belangrijke rol in de heropbouw van het land en het herstel van de economie ("Asiel Sarbong"), de Koningskwesie en het vastleggen van de grondslagen van het huidige Belgische model voor de sociale zekerheid. Hij eindigde zijn politieke carrière als voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers (1961-1974).

Achille Van Acker was gehuwd met Anna Verhé en had met haar drie zonen: Jan, Hans en Frank. Deze laatste (Brugge, 10/01/1929 - Brugge, 22/04/1992) volgde – na een juridische opleiding en een korte loopbaan als advocaat – zijn vaders politieke voetspoor. In 1954 werd hij federaal secretaris van BSP-Brugge, drie jaar later ging hij ook aan de slag als kabinetsadviseur van zijn vader (tot 1958). Ook in de jaren 1965-1966 (als adviseur van vicepremier Antoon Spinoy) en 1968-1969 (als adjunct-kabinetschef van minister van Communautaire Betrekkingen Freddy Terwagne) had hij een korte opdracht op een ministerieel kabinet. In 1961, het jaar waarin zijn vader tot Kamervoorzitter werd verkozen, werd hijzelf voor de eerste maal tot volksvertegenwoordiger verkozen (tot 1965). In 1969 werd hij verkozen in de Senaat, om in 1974 terug te keren naar

de Kamer (tot 1983). Frank Van Acker was staatssecretaris voor Begroting in de laatste regering van Gaston Eyskens (1972-1973) en minister van Sociale Voorzorg in de twee regeringen-Leburton (1973-1974). Sinds 1959 was Frank ook lid van de Brugse gemeenteraad (met een onderbreking tussen 1965 en 1971). Aanvankelijk bleef hij op de achtergrond, maar wanneer bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1976 de onderling ruziënde Christelijke Volkspartij (CVP) haar absolute meerderheid verloor, slaagde hij er wel in een grote anti-CVP-coalitie op de been te brengen. Hierdoor realiseerde hij een grote droom van zijn vader, met name het burgemeesterschap van Brugge. Misschien was dat de reden waarom hij de nationale politiek verliet, al zou hem het covoorzitterschap van de nog unitaire BSP zijn aangeboden. Hij speelde wel nog een tijdje een belangrijke rol achter de schermen van de partij als éminence grise. Zo was hij eind jaren 80 nog betrokken bij een commissie die de sociale zekerheid moest hervormen, maar het 'Plan Van Acker' werd nooit gerealiseerd nadat de socialisten in 1981 uit de regeringszetsels waren gewipt.

Als burgemeester maakte hij vooral werk van de renovatie van de binnenstad, waar de auto – hij had zelf geen rijbewijs – plaats moest ruimen voor de fietser en de voetganger, de reien werden gezuiverd en het asfalt door kasseien werd vervangen (de bijnaam "Frank Kalseide" lag dan ook voor de hand). Van Acker had oog voor de milieuproblematiek en verzette zich ook tegen het vervoer van radioactief afval over het Brugse grondgebied. Dat de Bruggeling al deze inspanningen wel kon waarderen, bleek bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1982 en 1988, toen de socialisten hun overwicht nog

konden vergroten.

Frank Van Acker was tot zijn onverwachte overlijden in 1992 (al was hij al een tijdje ziek) dé sterke man van de socialistische beweging in Brugge en durfde vanuit die machtspositie al eens eigenmachtig optreden. Zo gebruikte hij zijn voorzitterschap van Bond Moyson Brugge-Oostende meer dan eens om zijn politieke plannen door te drukken, wat de organisatie en werking van de ziekenbond zelf uiteraard niet ten goede kwam.

Het archief Achille Van Acker (nr. 071) bevat 291 archiefnummers, opgeslagen in 30 dozen (3,3 lopende meter) en bestrijkt de periode 1921-1973. Het archief Frank Van Acker (nr. 150) beslaat 18 nummers, opgeborgen in 4 archiefdozen (0,4 lopende meter) en bestrijkt de jaren 1965-1990. Beide archieven zijn slechts fragmenten van grotere gehelen, maar bevatten voor een gericht onderzoek mogelijk interessante stukken; ze werden ontsloten door middel van een stortingslijst en zijn toegankelijk mits toestemming van de dienstdoende archivaris.

(1) M. NUYTTENS, *Inventaris van het archief Achille Van Acker (1898-1975)*, Brussel: Rijksarchief, 1994, 339 p.

(2) De korte biografische schets van Achille Van Acker is een samenvatting van de biografie van Michel Nuyttens in het onder (1) geciteerde werk.

BIBLIOGRAFIE

- NUYTTENS, M., *Inventaris van het archief Achille Van Acker (1898-1975)*, Brussel: Rijksarchief, 1994, 339 p.

- http://nl.wikipedia.org/wiki/Frank_Van_Acker (2-10-2007).

Z Vrouwen aan de zij-kant.
E Het archief van de
Z Socialistische Vrouwen

N
O
B
R
O
B

Martijn Vandenbroucke, Amsab-ISG

Vrouwen van de partij?

De geschiedenis van de Socialistische Vrouwen (SV) is sinds begin jaren 20 verbonden met die van de Socialistische Vooruitziende Vrouwen (SVV). Toch is er een duidelijk onderscheid tussen beide organisaties: terwijl de SVV een mutualistische organisatie is, maken de SV deel uit van de partijstructuur. Toch was dit niet steeds zo.

In 1919 werd de Vlaamse vrouwenfederatie van de Belgische Werkliedenpartij (BWP) als eerste meer politiek gerichte organisatie gesticht. Sinds 1901 was er ook al een Federatie van Socialistische Vrouwen geweest, die in 1907 – het jaar waarin de BWP het principe van het algemeen stemrecht voor vrouwen goedkeurde – een door de coöperatieve vrouwen gefinancierd bestendig secretariaat had gekregen. Bovendien werd Maria Tillmans opgenomen in het partijbureau van de BWP. Nog voor WO I was de 'oude' federatie echter al ter ziele gegaan. Een jaar na haar oprichting maakte de nieuwe Vlaamse vrouwenfederatie al plaats voor plaatselijke actiecomités, wellicht omdat het aangewezen leek om op het lokale niveau de vrouwen wakker te maken voor het vrouwenstemrecht dat er nog steeds niet was. Toen de SVV in 1922 werden opgericht, was het aanvankelijk wel de bedoeling dat ze ook de politieke actie zouden coördineren en dus in feite die gewestelijke politieke vrouwengroepen zouden opslorpen. In de meeste provincies verliep deze samensmel-